

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.VI.37.439/2016/6.

A tanács tagjai: Dr. Sperka Kálmán a tanács elnöke, Dr. Sugár Tamás előadó bíró, Dr. Mudráné Dr. Láng Erzsébet bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője: Dr. ... ügyvéd

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Dr. ... jogtanácsos

A per tárgya: rendészeti ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes

A felülvizsgálati kérelem száma: 14.

Az elsőfokú bíróság neve, határozatának kelte és száma: Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. március 24-én kelt 27.K.31.649/2015/13. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 27.K.31.649/2015/13. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét teljes körűen elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 40.000.- (negyvenezer) forint együttes elsőfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 30.000.- (harmincezer) forint kereseti és 70.000.- (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A Pásztói Rendőrkapitányság a felperessel és társaival szemben uzsora bűncselekmény büntette elkövetésének alapos gyanúja miatt folytatott büntetőeljárásban kérte az alperest a felperes és két családtagja elfogására és előállítására. Az akciót az alperes munkatársai 2014. február 18-án 5.00 órától hajtották végre a Jobbágyi, ... utcában. Az elfogás során a felperes ellenállást nem tanúsított, az épületből felemelt kézzel kijött, a megjelölt pokrócra lefeküdt, ahol sor került a megbilincselésére, majd a felkérő rendőri szerv részére történő átadására.
- [2] A felperes panaszt nyújtott be a Független Rendészeti Panasztestülethez (a továbbiakban: FRP), amely a 2014. november 20-án kelt 278/2014. számú (IX.20.) állásfoglalásában megállapította, hogy a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor. Rögzítette, hogy a felperessel szemben fennállt a rendőrség oldalán az intézkedési kötelezettség, így nem sérült a tisztességes eljáráshoz fűződő joga. A foganatosított előállítás kellő jogszabályi felhatalmazás alapján történt, nem sérült a felperes személyes szabadsághoz fűződő joga. Az FRP az alkalmazott kényszerítő eszközök tekintetében a felperes emberi méltóságból levezethető testi integritáshoz fűződő alapvető jogának súlyos sérelmét állapította meg, mert a felperes nem tanúsított ellenállást az intézkedés során, vele szemben testi kényszer, illetve bilincs alkalmazásának nem volt meg a kellő jogszabályi alapja.
- [3] Az alperes a 2015. március 3-án kelt 30.100-203/6-12/2015.P. számú határozatával a felperes panaszát, mint alaptalant elutasította. Hangsúlyozta, a munkatársai által foganatosított rendőri intézkedés jogszerű és - a testi kényszer vonatkozásában készített dokumentáció kivételével - szakszerű volt, az a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt. A 2014. február 18-án készített jelentésbe - figyelemmel az eljárás során beszerzett „Jelentés kiegészítésben” foglaltakra - helytelenül került bele a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 47.§-ára történő hivatkozás, mely szerint a felperessel szemben testi kényszer alkalmazására került sor. Testi kényszer hiányában nincs jogalapja az ehhez kapcsolódó FRP határozati álláspontnak. Az alperes kifejtette, a bilincs alkalmazásának szükségességét megalapozták a felkérő szervtől kapott tájékoztatás alapján ismertté vált információk is, mert a felperes és családtagjai büntetett előéletűek, több esetben kerültek a nyomozó hatóságok látókörébe. Korábbi előzetes magatartásuk, az ellenük tett feljelentés adatai, továbbá a település bűnügyileg fertőzött részén megvalósuló intézkedés okán nem volt biztonságos eltekinteni a bilincs alkalmazásától. Reális, valós veszély esélye állt fenn annak, miszerint a felperes bilincs nélkül szökést kísérel meg, vagy más módon akadályozza, hátráltatja, veszélyezteti az intézkedés eredményes és biztonságos befejezését. A rendőri intézkedés megfelelt az arányosság követelményének.

A kereseti kérelem

- [4] A felperes eljárási- és anyagi jogi jogszabálysértésekre hivatkozással keresettel támadta az alperes határozatát kérve annak bírósági felülvizsgálatát.

Az elsőfokú ítélet

- [5] A közigazgatási és munkaügyi bíróság az alperes határozatát a bilincs alkalmazása körében hatályon kívül helyezte és az alperest e vonatkozásban új eljárásra kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az indokolásban hivatkozott az Rtv. 16.§ (1) bekezdésére, 47.§-ára, 48.§ c), d) pontjaira, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX.22.) BM rendelet (a továbbiakban: Rszsz.) 5.§ (1) bekezdésére, 39.§ (1) bekezdésére, 41.§-ára, a terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 295/2010. (XII.22.) Korm. rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontjára, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339.§ (1) bekezdésére.
- [6] Okfejtése szerint - az alperesi határozatban írtaknak megfelelően - a rendőri intézkedés dokumentálása a „Jelentés”-ben helytelenül történt meg, e tekintetben a „Jelentés kiegészítése” az irányadó. A TEK munkatársai testi kényszerrel nem alkalmaztak, az annak jogszerűtlenségének megállapítására irányuló kereset nem alapos.
- [7] A bíróság rámutatott, az alperes maga állapította meg, hogy a felperes az intézkedés során nem állt ellen, mely tény egyértelműen kizárja, hogy a perbeli esetben a bilincset az ellenszegülés megtörésére használták. A felperes, sem passzív, sem aktív ellenszegülést, sem támadó magatartást nem tanúsított. Az alperes nem vitatta, miszerint a felperes szökést nem kísérelt meg, így annak megakadályozása sem adott alapot az Rtv. 48.§ c) pontjában meghatározott bilincshasználatra. A rendőrök számszerű és fizikai fölényben voltak a felperessel szemben, löfegyvert birtokoltak, ezért amennyiben a felperes magatartása hirtelen megváltozott volna, azonnal és hatékonyan fel tudtak volna lépni vele szemben. A felperes helyesen hivatkozott az Rtv. 16.§ (1) bekezdésében szabályozott arányosság elvének megsértésére.
- [8] A bíróság egyetértett az FRP állásfoglalásának azon érvelésével, hogy a távoli veszély, illetve a szökés előfordulásának távoli, lehetséges bekövetkezése önmagában nem ad alapot a bilincselésre. Az Rtv. 48.§ c) és d) pontjai az adott helyzet értékelését követelik meg, a felperes egyéb körülményei - a gyanúsítás erőszakos bűncselekményt érint, a löfegyver birtokolása valószínűsíthető - nem eredményezhetik a bilincshasználat jogszerűségének megállapítását. Az Rszsz. 5.§ (1) bekezdése az Rtv. bilincselésre vonatkozó szabályaival együtt értelmezendő, az alperes nem tárt fel olyan körülményt, amelyből alappal lehetett volna következtetni, hogy a perbeli esetben a szökés reális esélye

fennállt.

- [9] A bíróság kifejtette, a bilincs használatának jogszerűtlenségére figyelemmel sérült a felperes emberi méltósághoz való joga. Az új hatósági eljárásra a bíróság előírta, az alperesnek a bilincs alkalmazásának vonatkozásában a rendőri intézkedés elleni panasznak helyt kell adnia.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [10] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet annak a bilincs alkalmazásának tekintetében történő hatályon kívül helyezése és a kereset teljes körű elutasítása iránt. Érvelése szerint a bíróság a helyesen megállapított tényállásból az Rtv. 48.§ c) pontjának, az Rszsz. 5.§ (4) bekezdésének, 41.§ (1) bekezdés c) pontjának, valamint a Pp. 206.§ (1) bekezdésének megsértésével, a perben felmerült releváns tények, információk figyelmen kívül hagyásával állapította meg a bilincselés jogellenességét.
- [11] Hangsúlyozta, az alperes végzi egyes veszélyes személyek elfogását, melynek során biztosítania kell az eredményességet, úgy kell eljárnia, hogy megelőzze a rendőr megtámadását, lefegyverzését. A felperes az átlagosnál nagyobb biztonsági kockázatot jelentő, veszélyes személy, akinek az elfogása során az illetékes rendőrhatalóság a TEK közreműködését kérte. A bírósági gyakorlat elfogadja, hogy az intézkedés alá vont személy által elkövetett bűncselekmény tárgyi súlya, az elkövetés jellege és az elkövető személyiségében rejlő veszélyességi okok megfelelő indokot szolgáltathatnak a bilincs alkalmazásához, önmagában az intézkedés helyszínén és időpontjában tanúsított magatartás nem kizárólagos mérlegelési szempont. Megalapozatlan az az ítéleti érvelés, hogy a szökés előfordulásának jelen ügyben csak távoli, lehetséges bekövetkezése állt fenn. Ezzel szemben a felkérő szerv által átadott információk, illetve azok mérlegelése jogszerűvé tette az alperes eljárását a bilincs alkalmazásakor az Rtv. és az Rszsz. releváns rendelkezései alapulvételével.
- [12] Téves az a bírósági okfejtés, mely szerint a szökés egyik szükségszerű eleme lenne az ellenszegülés, mert az Rtv. 48.§ c) pontja a szökés megakadályozását, míg d) pontja az ellenszegülést határozza meg a bilincs használatának jogalapjaként, vagyis a két magatartás nem azonos, a szökésnek nem szükségszerű eleme az ellenszegülés. A bilincselésre a szökés megakadályozása miatt volt szükség, ezt önmagában az intézkedő rendőrök számszerű és fizikai fölénye nem tette szükségtelenné. A bilincs használata az arányosság elvét nem sértette, figyelemmel a fent kifejtettekre is.
- [13] Az ítélet ellen a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyet a Kúria a 4. alszámú végzésével hivatalból elutasított.
- [14] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az elsőfokú bíróság

bilincselésre vonatkozó álláspontjával egyetértett, a felülvizsgálati kérelemben írtakat megalapozatlannak tartotta, ezért kérte e körben a jogerős ítélet hatályában fenntartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [16] A Pp. 275. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A jogerős ítélet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálható felül.
- [17] A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a pontosan és helyesen megállapított tényállásból a bilincs alkalmazása körében nem helytálló jogi következtetést vont le.
- [18] A felülvizsgálati bíróságnak - a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem hivatalból történő elutasítására tekintettel - abban kell döntenie, hogy az alperes munkatársai a bilincselést jogszerűen alkalmazták-e, ezzel összefüggésben megsértették-e a felperes emberi méltóságát.
- [19] Az Rtv. 7/E. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a terrorizmust elhárító szerv a jogszabályban meghatározottak szerint kizárólagos hatáskörrel végzi egyes veszélyes személyek elfogását. Az Rtv. 15. §-a határozza meg az arányosság követelményét, a 16. § (1) bekezdése szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.
- [20] Az Rtv. V. Fejezete a rendőri intézkedéseket, míg VI. Fejezete a kényszerítő eszközöket szabályozza. A 33. § (2) bekezdés b) pontja kimondja, a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv előállíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. A 48. § alapján a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére. Az Rszsz. 41. § (1) bekezdés c) pontja szerint bilincs alkalmazása az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. Az Rszsz. 5. § (4) bekezdése értelmében a rendőri intézkedés során úgy kell eljárni, hogy a rendőr megelőzze megtámadását, lefegyverzését, továbbá akadályozza meg, hogy a figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják vagy lekötöttségét jogellenes cselekmények elkövetésére használják fel. Az alperes szerint a bilincs alkalmazásának jogszerűségét az Rtv. 48. § c) pontja és az Rszsz. 5. § (4) bekezdése, valamint 41. § (1) bekezdés c) pontja alapozták meg.

- [21] Az alperes döntését mérlegelési jogkörében hozta meg, ezért alkalmazandó a Pp. 339/B. §-a, mely kimondja, mérlegelési jogkörben hozott közigazgatási határozat akkor tekintendő jogszerűnek, ha a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak, és a határozat indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik. A Kúria rámutat, az alperes a tényállást kellő mértékben feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, döntéséből az anyagi jogi mérlegelés szempontjai is megállapíthatóak. A felperes keresetében a hatósági mérlegelés okszerűtlenségét állította, ezen okfejtésével a bilincselés vonatkozásában az elsőfokú bíróság egyetértett.
- [22] A Kúria hangsúlyozza, a bilincselés, mint kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerűségének megítélése során a teljes folyamatot értékelni kell, egészen a bilincselés befejezéséig, illetve annak elmaradása esetleges következményeiig. Így figyelembe kell venni, hogy miért, milyen bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt indult a büntető eljárás, milyen biztonsági kockázatok merülnek fel az elfogással kapcsolatban, az érintett személy (személyek) veszélyesnek minősülnek-e, várható-e a rendőrökkel szemben ellenszegülés, támadás, illetve fennáll-e a szökés lehetősége. Az akció megszervezése során az illetékes rendőri vezetőnek ezeket a szempontokat értékelnie szükséges, a kényszerítő eszközöket ezek figyelembe vételével kell alkalmazni. Az intézkedés alá vont személy magatartása, ellenszegülésének mértéke mellett további fontos szempont az elfogásban résztvevő rendőrök és a környezetben lakó, tartózkodó civilek védelme is.
- [23] A felperes az intézkedés foganatosítása időpontjában részben felfüggesztett szabadságvesztés büntetések, részben büntetőeljárás hatálya alatt állt, édesapja büntetett előéletű, édesanyja önbíráskodás miatt részesült korábban bíróság általi megrovásban. A nyomozás a felperessel és családtagjaival szemben súlyos, erőszakos bűncselekmény gyanúja miatt folyt, nem bír relevanciával az a tény, hogy a későbbiekben az előzetes letartóztatás elrendelését mellőzték, a büntetőeljárás megszüntetésre került.
- [24] Nem vitás, a felperes a vele szemben alkalmazott intézkedés során az Rszsz. 39. § (2) bekezdés a)-c) pontjaiban megjelölt passzív-, aktív ellenszegülést, támadó magatartást nem tanúsított. Ugyanakkor a bilincselésre az alperes okfejtése szerint alapot adó Rtv. 48. § c) pontja a szökés megakadályozásáról szól, ami nem azt jelenti, hogy az intézkedés alá vont személynek a szökés cselekményét meg is kell kezdenie, hanem a szökés lehetőségének fennállása is alapot ad a bilincselésre annak megakadályozása érdekében. Ezért önmagában az a tény, miszerint a felperes nem tanúsított ellenállást, támadást és szökést nem kísérelt meg, nem jelenti azt, hogy a bilincselésnek az Rtv. 48. § c) pontjában foglalt feltétele nem következett be. A Kúria kiemeli, az Rtv. 48. § b) és d) pontjai a támadás megakadályozására, illetve az ellenszegülés megtörésére lehetőséget biztosítanak a bilincselésre, erre figyelemmel a támadás,

ellenszegülés hiánya csak az ezen pontok szerinti bilincselés jögalapja körében vehetők figyelembe.

- [25] A Kúria rögzíti, a korábban kifejtett személyi körülményekre, a gyanúsítás tárgyává tett cselekmény súlyára és a biztonsági kockázat fokára tekintettel a felperes szökése - a jogerős ítélettel szemben - nem távoli lehetőségként merült fel, annak bekövetkezését az alperes munkatársainak ki kellett zárniuk, ezért a bilincs alkalmazása az Rtv. 48. § c) pontja alapján törvényesen történt. Az intézkedő rendőrök számszerű és fizikai fölénye, lőfegyver birtoklása a bilincset nem tették szükségtelemné. Az alperes eljárása során nem sértette meg az arányosság elvét, a bilincselés, mint kényszerítő eszköz szükséges és egyben elégséges volt az akció sikeres végrehajtásához, a felperes és két családtagja elfogásához.
- [26] A Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. A Kúria kiemeli, az elsőfokú bíróság vizsgálta a közigazgatási eljárás teljes anyagát, a felek perbeli nyilatkozatait, beadványait, eleget tett a tényállás-megállapítási kötelezettségének. Azonban a helyesen megállapított tényállásból a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelése alapján - az Rtv. 48. § c) pontját sértő - helytelen jogi következtetést vont le a bilincshasználat jogszerűsége körében. Mindezek okán a jogerős ítélet ütközik a Pp. 339/B. §-ában foglaltakkal is.
- [27] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával hatályon kívül helyezte és a keresetet teljes körűen elutasította.

A döntés elvi tartalma

- [28] *A bilincs alkalmazása jogszerűségének megítélése során az ahhoz vezető folyamat egészét kell értékelni, figyelembe véve az intézkedés alá vont személy veszélyességét, a biztonsági kockázatot és a közelben lakó, tartózkodó civilek, valamint a rendőrök védelmét is.*

Záró rész

- [29] A felülvizsgálati kérelmet a Kúria Pp. 274. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.
- [30] A pervesztes felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles az alperes részére elsőfokú és felülvizsgálat eljárási költség megfizetésére.
- [31] A feljegyzett kereseti és felülvizsgálati eljárási illetéket szintén a felperesnek kell megfizetnie az államnak felhívásra az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 43. § (3) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére és a költségmentesség alkalmazásáról szóló

6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésére figyelemmel.

[32] A jogerős ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2016. november 9.

Dr. Sperka Kálmán s.k. a tanács elnöke, Dr. Sugár Tamás s.k. előadó
bíró, Dr. Mudráné Dr. Láng Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
tisztviselő